

KHỞI ĐỘNG

Em có biết những hình ảnh sau chụp trong hoàn cảnh nào không? Em có suy nghĩ gì sau khi xem những hình ảnh đó?

Tiết 36: GIÓ LẠNH ĐẦU MÙA

Thạch Lam

I. Đọc - Tìm hiểu chung

1. Đọc

1, Đọc

* Đọc sao cho hay?

Đọc rõ ràng, lưu loát, tránh phát âm sai

Cần bộc lộ được cảm xúc, tình cảm của nhân vật trong quá trình đọc văn bản

Trong quá trình đọc, cần chú ý các từ khó được giải thích dưới chân trang để nắm được nội dung văn bản hiệu quả hơn. Chú ý các hộp chỉ dẫn để theo dõi và dự đoán.

2. Chú thích

- Hỏa lò
- Vĩ buồm
- Vú già
- Đánh khăng
- Đánh đáo
- Bịu xịu

3. Tác giả, tác phẩm

a. Tác giả

vansudia.net

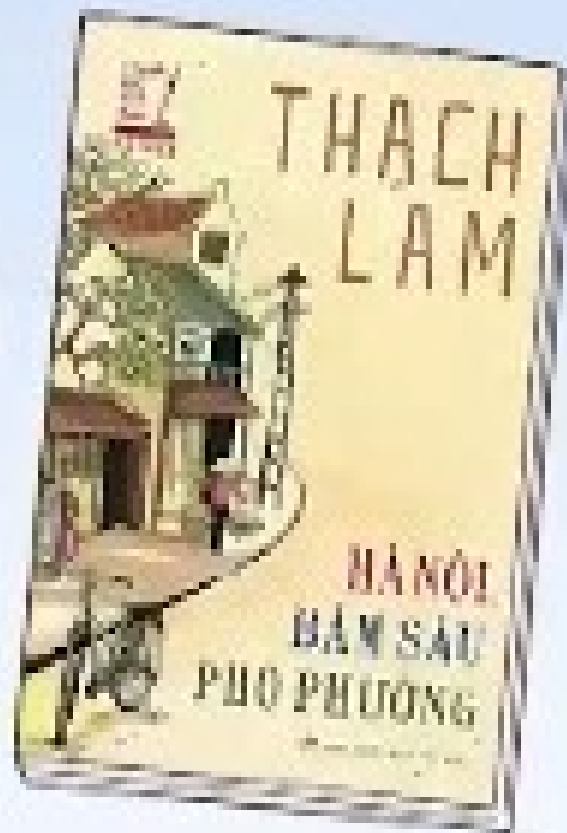
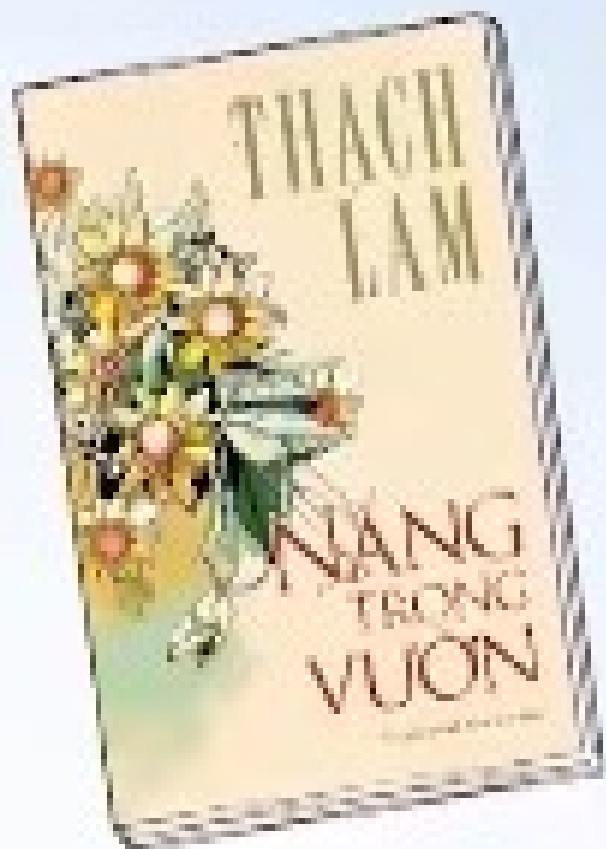
- Tác giả Thạch Lam -
Nguyễn Tường Vinh (1910 -
1942)

- Quê gốc Hà Nội, thuở nhỏ sống ở quê ngoại Hải Dương.

- Phong cách sáng tác : nhẹ nhàng tinh tế, nhạy cảm đặc biệt trong việc khai thác thế giới cảm xúc, cảm giác của con người .

Một số tác phẩm tiêu biểu : *Gió đầu mùa, Hà Nội băm sáu phố phường, Hai đứa trẻ, Nắng trong vườn, Sợi tóc....*

b, Tác phẩm

Truyện ngắn *Gió lạnh đầu mùa*

- Xuất xứ: “**Gió lạnh đầu mùa**” là truyện ngắn đặc sắc rút ra từ tập truyện cùng tên của Thạch Lam, xuất bản năm 1937.

- **Thể loại:** truyện ngắn.

- **PTBĐ:** tự sự kết hợp miêu tả và biểu cảm

- **Bố cục:** 3 phần

+ Phần 1: Khung cảnh sinh hoạt của gia đình Sơn trong một buổi sáng đầu mùa đông.

+ Phần 2: Chị em Sơn chơi với bọn trẻ và đem cho Hiên chiếc áo bông của em Duyên.

+ Phần 3: Mẹ Sơn biết chuyện và cho mẹ Hiên vay tiền mua áo cho Hiên.

- **Ngôi kể:** ngôi thứ ba

- Ngôi kể thứ 3

Người kể chuyện:

*Ngôi kể và
người kể
chuyện*

Không xuất hiện trực tiếp mà “**giấu mình**”. Người kể chuyện có mặt ở khắp mọi nơi, chứng kiến và thấu hiểu tất cả.

-> Kể lại câu chuyện một cách khách quan và toàn diện.

Phiếu học tập số 1: Tìm hiểu cốt truyện

Trình tự	Sự việc
1	
2	
3	
4	
5	
6	

Phiếu học tập số 1: Tìm hiểu cốt truyện

Trình tự	Sự việc
1	Những cơn gió lạnh đầu mùa thổi đến xóm chợ nghèo.
2	Hai chị em Lan và Sơn xúng xính trong những chiếc áo ấm Những đứa trẻ nghèo hàng xóm vẫn mặc những chiếc áo mong manh thường ngày, riêng Hiên vẫn mặc chiếc áo rách tơi tả, đang co ro ở cột quán vì lạnh.
3	Thương Hiên, Sơn và Lan quyết định về nhà lấy áo bông của Duyên (đứa em gái đã mất), giấu mẹ, mang cho Hiên.
4	Người nhà biết chuyện, Sơn và Lan sợ bị mẹ mắng, đi đòi lại áo nhưng không gặp Hiên, nên rất lo lắng.
5	Mẹ Hiên mang áo bông sang trả lại. Mẹ Sơn nhận áo và cho mẹ Hiên vay tiền mua áo ấm cho Hiên.
6	Mẹ Sơn ôm hai con vào lòng và khen ngợi hai con.

Câu chuyện giản dị, không có những đột biến gây căng thẳng, kịch tính.

Các sự việc được sắp xếp theo trình tự thời gian. Các sự việc có mối quan hệ nguyên nhân-kết quả, từ sự việc này sẽ dẫn đến các sự việc khác.

? Nhận xét về cốt truyện?

Sự việc kết thúc truyện sâu sắc, thể hiện tâm lòng nhân ái sẻ chia với những hoàn cảnh khó khăn trong cuộc sống.

Bên cạnh sự việc, còn những đoạn văn miêu tả thiên nhiên rất sinh động, tinh tế, giàu cảm xúc.

II, KHÁM PHÁ VĂN BẢN

1. Hoàn cảnh sống và thái độ tình cảm của những đứa trẻ.

a, Hoàn cảnh sống

- Cuộc sống của hai chị em Sơn:

Phiếu học tập số 2

Cuộc sống của hai chị em Sơn

Cuộc sống của những đứa trẻ nghèo

Nhận xét chung:

Học sinh đã chuẩn bị ở nhà. Mời các con trình bày.

Phiếu học tập số 2

Cuộc sống của hai chị em Sơn	Cuộc sống của những đứa trẻ nghèo
- Gia đình có vú già - Những người nghèo khổ mà Sơn biết vẫn vào nhà Sơn vay mượn - Hai chị em có nhiều quần áo mới, đẹp, lành lặn, ấm áp. → Cuộc sống sung túc, giàu có của gia đình trung lưu.	- Vẫn những bộ quần áo màu nâu bạc đã vá nhiều chỗ - Mũi tím lại, áo rách, da thịt thâm đi - Mỗi cơn gió đến, run lên, hàm răng đập vào nhau - Co ro bên cột quán, chỉ mặc có manh áo rách tả tơi, hở cả lưng và tay → Cuộc sống nghèo khổ, thiếu thốn.

Nhận xét chung: Hai cảnh sống đối lập nhau.

b, Thái độ, tình cảm của những đứa trẻ.

Phiếu học tập số 3

Thái độ của những đứa trẻ nghèo	Thái độ, tình cảm của chị em Sơn
Nhận xét:	Nhận xét:
Nhận xét chung:	

Thảo luận nhóm 2 bạn trong 1 bàn.

Thời gian: 2 phút

+ Chúng vui mừng khi thấy chị em Sơn nhưng vẫn đứng xa, không dám vô vạp.

+ Chúng sán gần, giương đôi mắt ngắm bộ quần áo mới của Sơn.

-Thái độ của những đứa trẻ nghèo với chị em Sơn:

=> Những đứa trẻ ý thức rõ về “cái phận nghèo hèn” của chúng và giữ khoảng cách giữa chúng với những đứa trẻ con nhà khá giả.

=> Khao khát, thèm thường cuộc sống no ấm, đầy đủ như Sơn và Lan.

+ “ Sơn và chị vẫn thân mật chơi đùa với chúng, chứ không kiêu kì và khinh khỉnh”.

+ Sơn nhận ra những người bạn nghèo của mình tím tái lại vì cái lạnh đầu mùa.

-Thái độ, tình cảm của chị em Sơn với những người bạn nghèo trong xóm

Nhận xét:

=> Hai chị em rất trong sáng, nhân hậu, biết đồng cảm, thương yêu các bạn có hoàn cảnh khó khăn, không phân biệt giàu nghèo.

c, Ý nghĩ của Sơn và hành động của hai chị em.

CHTL N1+N3:

- Liệt kê các chi tiết miêu tả ý nghĩ của nhân vật Sơn khi nghe mẹ và vú già nói chuyện và khi nhớ ra cảnh nghèo khổ của Hiên?

- Nêu cảm nhận về nhân vật Sơn?

CHTL N2+N4: *Trước hoàn cảnh đáng thương của Hiên, Sơn đã có hành động gì?*

+ Nêu cảm nhận về nhân vật Sơn?

- Thời gian: 3 phút

- Hình thức: Nhóm 3 bàn

****) Ý nghĩ***

- Khi nghe mẹ và vú già trò chuyện:

+ Sơn nhớ em, cảm động và thương em

+ Sơn thấy mẹ hơi rơm rớm nước mắt.

- Khi Sơn nhớ ra cuộc sống nghèo khổ của mẹ con Hiên

+ Sơn thấy động lòng thương cũng như ban sáng đã nhớ thương đến em Duyên;

+ Một ý nghĩ tốt bỗng thoáng qua trong tâm trí.

→ Sơn sống tình cảm, biết quan tâm và yêu thương người thân, bạn bè.

**)
Hành
động
của
Sơn đối
với bé
Hiên.*

- + Rủ chị về nhà lấy áo bông cũ của em Duyên đem cho Hiên.
  - + Khi chị Lan hăm hờ chạy về nhà lấy áo, Sơn đứng đợi mà trong lòng thấy ấm áp, vui vui
- => Chia sẻ, giúp đỡ bạn và cảm thấy hạnh phúc.**

- Vì sao Sơn đòi lại chiếc áo?

- Hành động vội vã đi tìm Hiên để đòi lại chiếc áo bông cũ có làm em giảm bớt thiện cảm với nhân vật Sơn không? Vì sao?

- Nhận xét về nghệ thuật khắc họa nhân vật trẻ em của Thạch Lam?

-Thái độ của Sơn: Lo sợ

lo quá, sắp ăn cơm nhưng bỏ bữa đứng dậy van vú già.

*) Sau khi cho áo

Hành động: đi đòi áo

hai chị em lo sợ, chạy đi khắp nơi tìm Hiên để đòi áo; Sơn và Lan trách lẫn nhau nhưng vẫn nắm tay, an ủi nhau và dắt nhau về nhà

NHẬN XÉT

+ **Hành động** thể hiện sự hồn nhiên, ngây thơ và rất tự nhiên theo đúng tâm lí của con trẻ.

+ Hai chị em làm việc tốt không hề suy xét nên khi nghe nói mẹ sẽ giận thì hai chị em lại hốt hoảng đi tìm để đòi lại áo

=> Hành động đòi áo không đáng trách.

=> Hai chị em chưa ý thức rõ về những việc mình làm, về những kết quả mà hành động của mình mang lại.

→ Lối miêu tả chân thực, tự nhiên của nhà văn Thạch Lam đã khắc họa thành công tâm lí nhận vật trẻ em.

LUYỆN TẬP

So sánh điểm giống và khác nhau của hai nhân vật Hiên và cô bé bán diêm?

Nội dung so sánh		Hiên	Cô bé bán diêm
<i>Giống nhau</i>			
<i>Khác nhau</i>	Tên gọi		
	Cách đối xử của người thân và mọi người xung quanh		
	Công việc		
	Kết thúc		

***) So sánh nhân vật Hiên và cô bé bán diêm.**

- Giống nhau:

+ Đều là những cô bé có hoàn cảnh đáng thương, tội nghiệp, nghèo khổ, không được hưởng cuộc sống “cơm đủ ăn, áo đủ mặc”

+ Dáng vẻ bên ngoài: đều rách rưới, thiếu thốn.

+ Đều được miêu tả ở thời điểm mùa đông lạnh giá để thấy được rõ nét hơn hoàn cảnh sống cơ cực của các em.

- Khác nhau:

Tiêu chí	Hiên	Cô bé bán diêm
Tên	Có tên	Không tên
Cách đối xử của người thân và mọi người xung quanh	- Hiên nhận được tình thương của mọi người: mẹ, bạn bè, v.v...	Cô bé bán diêm có cuộc sống bất hạnh không nhận được tình yêu thương: bị bố đánh đập, mắng chửi, bị người qua lại lãnh đạm, thờ ơ
Công việc	Còn tuổi ăn, tuổi chơi, chưa phải mưu sinh vất vả	Phải mưu sinh bằng nghề bán diêm và trông chờ vào sự bố thí của người khác. Là trụ cột kinh tế trong gia đình
Kết thúc	Cái kết có hậu, Hiên có áo ấm	Cái kết vừa có hậu vừa mang tính bi kịch, cô bé bán diêm đã chết

VẬN DỤNG

Từ câu chuyện của hai chị em Lan và Sơn, em rút ra được bài học gì trong cuộc sống?

Trả lời

- Đồng cảm với những nỗi khó khăn, bất hạnh của những người xung quanh.
- Sẵn sàng chia sẻ để giúp người khó khăn vui đi nỗi bất hạnh
- Trong cuộc sống luôn bày tỏ lòng yêu thương, nhân ái, giúp đỡ, sẻ chia .....

DẶN DÒ

1, Học thuộc bài.

2, Học tập lối sống của 2 chị em Sơn và Lan để có những hành động, cách ứng xử đẹp trong cuộc sống.

3, Chuẩn bị phần còn lại của bài:

- Cách ứng xử của 2 bà mẹ.**
- Làm các bài tập theo phiếu học tập được giao.**

Tạm biệt

